

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

331.78

Hely

Idő

"1918"

Személy

Helyszám

Szerző:

Cím: *Cselédek, furcsaságok és pesti asszonyok*

Forrás:

Világ

Bp

(Hely)

1918 VIII. 10.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Cselédek, furcsaságok és pesti asszonyok

Augusztus 9.

Mindenekelőtt önnek beszélek, asszonyom, aki ma reggel az Üllői-ut végén szembe került velem egy 5-ös villamoson és aki vidéki kis gentrynek merevségével a pótkocsira küldte azt a jó, borjúképű, szallagos cselédjét azzal, hogy:

— Már mondtam, hogy ne merd az első kocsira tolni a pofádat!... és mikor barátjáné lorgnettejével utána nézett a lánynak, amint lekászált a nagy batorral és megkérdezte, hogy van megelégedve vele, durván és szagosan, mintha baktérium vizsgáló laboratórium volna a szája, azt mondta:

— Ah, szivem, ez is csak olyan poshadt nyavalya, mint a többi!

Ugye, természetesnek találja, hogy ez a hang nem ütött meg, mert ma a háboru negyedik esztendejében már megszoktuk, hogy egészen mindegy, nagysága káromkodik-e, vagy cseléd, (egyformán edződtek a sok ácsorgásban) és ott tartunk, hogy elsőnek számít a pótkocsi is. A külsejében sem találtam olyan egyénit, amiért érdemes volna leírnom a nevét! Mégis mikor végignézttem, úgy éreztem, mintha az a sok asszonyi ferdeség és furcsa adat, az a sok igazságtalanság és nemtörődömség, amivel nálunk a cselédkérdést látják és intézik, mind köré zsufolódnék és arca a kifejezéstelen vonásával meg pókhímzésű fátyolyával a baloldalon pillanat alatt céltáblája lett minden szemrehányásnak, ami a pesti dámákat csak illetheti.

Joga volna megkérdezni:

— Miért bennünk és miért nem a cselédekben keresem a hibát?

Mert mind a kettőben csak a nőt tudom látni! Azt, aki azokat az előnyöket, amelyeket az ösztön a legtorzabbnál is megkövetel, egyformán irigysli a másiktól a cseléd, ha rangos, mert mindenikük mindegyikükben ellenfél érez, akinek a bukásán, ha öntudatlanul is, de valami győzelmes elégtételt érez. Persze egyrésztüknek a kalap, a divat, meg az a sok-sok konvencionális, amit társadalmi életükön a legfuresább gesztusokkal magukra szednek, hogy egy csomó megkülönböztető kötelességet és azoknak, akik a határozott igazságot tudják látni, jogot ad arra, hogy meggondolatlanságaikat és ferdeségeiket, amit cselédeinkkel szembe elkövetnek, néha számon kérjük, vagy nyíltan mérlegeljük.

Nehéz úgy megfogni ezt a kérdést, hogy listokén ragadjuk. Hogy megtudjuk állapítani, miért rosszak, miért romlanak el a lányok, hogy abba a régi biztató fogalomba „*cseléd*“, (ami csak szeretetet és becsületet jelentett), hogy került bele a ligeti hempergés, a café éhantant meg az utcasarok... ahhoz be kellene nézni sok uri háztartásba, sok polgárasszony pongyolájába bujt leánykereskedőt kellene levetkeztetni, sok szűk inassal vagy pucerral megosztott kis cselédszobát kellene szellőztetni és akkor a legnagyobb bajnak, mint valami tehetetlen, képzelt erővel, szembe kerülne a rendőrséggel, amely most sok baj és panasz után, erkölcs, becsület és a legfontosabb egészségi biztosíték helyett, kiadta az arcképes igazolványokat. Ha ma felvesz valaki cselédet, meggyőződhetik arról,

hogy azé a könyv, akivel beszél... de szeretném összeállítani annak a t. b. c.-nek a statisztikáját, amit csak a Pesten alkalmazott gyereklányok plántáltak az egészséges életnek indult kicsikébe.

De nézzünk be egy percre a *Mártába*, a *Portirhoz*, a *Rózsavölgyihez* (hogy a körüti és külvárosi kis tarkakockás cégéri boltokat me említsük), hallgassuk meg az asszonyokat, figyeljük meg a feltételeket és akkor megértjük, hogy lehet egy bajnak fordított eredménye is.

— Drágám, én nem bánom, hogy magam mit csinál egész nap, csak arra fektetek nagy súlyt, hogy az uramat jól megmasszírozza minden este! — A lány vidékinek látszik. *Piatat is. Huzódik. Nem tudja, mit mondjon. Ónagysága megcsipi az arcát, rákacsint,* mintha rendez-vous-ra hívná és majd, hogy nem csókkal sikítja a fülébe:

— Na csak jöjjön szivem, majd meglátja, milyen páratlan jó ember az uram!

Egy idősebb nőni szakácsnét keres, de ahogy a kifutó ajánlja: csak egy snájdig, tőtől-talpig aranyos teremtet!... mert három linyás „*ifjú*“ van a házba!... és sokat mondón végigszántja a könyvit.

— Igaz, hogy öt gyerek van, angyalom, — hadonáz idegesen egy kék selyemkabátos, áldott asszony, de én megengedem fiam, hogy minden délután elmenjenek a sétaterre, hát van szabadsága elég. Pláne most, hoztak valami öt fuyar homokot!

— Szivecském, hozzám bátran eljöhet, mert még minden leányt férjhez adtam. Nincs sok dolog, de van sok fiatal ur vendég, néha

egész hétig is ott laknak és rengeteg borra-
való. Hát persze . . . azt mondanom sem
kell!

Napokig lehetne ilyeneket ismételni.

Napok óta jönnek Ausztriából és Német-
országból a lányok! . . . Tessék megnézni,
kik várják az állomásokon? És a lányok men-
nek és viszik őket. Egyiket jóba, legelőbbit
bajba. S amint nézem ezt a lehetetlen álla-
potot, ezt a lelketlen vándorlást, eszembe jut
Berlin. Hogy érdeklődnek ott még a háboru-
ban is az asszonyok a lányok iránt, milyen
szervezett az egészségügyük, milyen biztos a
jövőjük . . . és milyen messze van tőlük az
utca. Milyen más céllal veszik ott fel őket
és milyen más igényekkel állnak helybe azok!

Nálunk, a mai viszonyok mellett, csak
energikus beavatkozással, logikus rendszere-
sitéssel lehetne ezen változtatni, mert a mi
kulturánk lassu átmenetekre még nem képes.
Mi nem tudunk még mérlegelni, csak dönteni
azzal a hirtelen hevességgel, ami a magyar
lelkeszet lendülete, vagy tehetetlenségbe
zsibbasztani folytonos beszédekkel! Éppen
ezért, a cselédkérdésnek sem lehet biztos
irányt mutatni, mert vagy a női választójog
sorsára jut, vagy úgy jár, mint a tokaji vigó-
cek. De az asszonyoknak, a kedves, jó házi-
asszonyoknak mégis megüzenünk annyit:

— Ha ezentúl cselédet fogad, csak a
szomszédját figyelje mindig és már ez lehetet-
lenné teszi, hogy ilyen nyíltan, ilyen balká-
nosan történjék az, aminek a cselédkérdéssel
kapcsolatban eszünkbe sem szabadna jutni!